

شماره: مب / ۹۶۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۱

«بسمه تعالی»

جهت اطلاع مدیران عامل بانکهای تجاری و تخصصی ارسال گردید

با سلام به پیوست پیش‌نویس دستورالعمل حسابداری اعتبارات اسنادی مدت‌دار ارسال می‌گردد نظر باینکه دستورالعمل مذکور بمنظور ایجاد یکنواختی در نحوه ثبت عملیات اعتبارات اسنادی مدت‌دار در بانکها و جلوگیری از بروز هرگونه آثار سوء ناشی از تغییرات قانونی نرخ ارز در سال ۱۳۸۱ تهیه و تدوین گردیده، لذا مقتضی است مقرر فرمایند ضمن اظهارنظر درخصوص پیش‌نویس مذکور، چنانچه نظرات پیشنهادی دیگری نیز در این رابطه مطرح می‌باشد مراتب را حداکثر ظرف مدت دو هفته از تاریخ صدور این نامه به این اداره اعلام فرمایند. بدیهی است عدم دریافت نظرات آن بانک در مدت مقرر حاکی از تأیید مفاد مندرج در این دستورالعمل خواهد بود. /ص

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمود مرتضوی

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶۱۵-۱۶

بسمه تعالی

موضوع: پیش نویس دستورالعمل حسابداری اعتبارات اسنادی مدت دار

نظر به اینکه بانکها هنگام صدور اسناد حسابداری و ثبت عملیات اعتبارات اسنادی مدت دار اعم از فاینانس، یوزانس و یوزانس داخلی "ریفاینانس" در مقاطع معامله اسناد و سررسید پرداخت از روشهای متفاوتی استفاده می نمایند، لذا بمنظور ایجاد یکنواختی در نحوه صدور اسناد و ثبت عملیات اعتبارات اسنادی فوق الاشاره و همچنین جلوگیری از بروز هرگونه آثار سوء و نامتعارف ناشی از تغییرات قانونی نرخ ارز در سال ۱۳۸۱ خواهشمنداست دستور فرمائید مراتب ذیل را بدقت مطالعه و مورد اجراء قرار دهند.

(۱) عملیات حسابداری انواع مختلف اعتبارات اسنادی مدت دار (فاینانس، یوزانس و یوزانس

داخلی) گشایش یافته با نرخهای شناور و صادراتی در مقطع معامله اسناد در سال جاری:

هنگام ظهنویسی و معامله اسناد اعتبارات اسنادی مورد اشاره، حسابهای تعهدات بانک و تعهدات مشتریان در ردیف اقلام زیر خط بمیزان مبلغ اسناد رسیده تسویه و همزمان اسناد حسابداری ذیل معادل ۱۰۰٪ وجه اسناد به نرخ شناور روز معامله اسناد به ارز صادر شود.

۱-۱) جهت اعتبارات اسنادی فاینانس و یوزانس:

بد: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار / به ارز

بس: بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار

۱-۲) جهت اعتبارات اسنادی یوزانس داخلی "ریفاینانس":

بد: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار / به ارز

بس: تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای خارجی بابت یوزانس های داخلی

توجه خواهند داشت و جوه دریافتی از مشتریان به هر مبلغ بعلت مشخص نبودن نرخ و عدم امکان خرید ارز و نهایتاً عدم امکان تسویه حساب قطعی با مشتریان بایستی تا سررسید پرداخت به عنوان وثیقه در حساب پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی ثبت و نگهداری شود.

ضمناً بمنظور جلوگیری از ایجاد تورم در اقلام ترازنامه بانک، لازمست در پایان سال مالی هنگام تعدیل و طبقه‌بندی حسابها معادل مانده حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی فوق‌الاشاره طرف حساب پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی مورد نظر قرار گرفته و حذف شوند.

۲) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی فاینانس گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع معامله اسناد در سالجاری:

نظر به اینکه در اعتبارات اسنادی فاینانس معمولاً به جای پیش دریافت محل طرح و ماشین‌آلات در وثیقه بانک قرار دارد و در پایان دوره استفاده از تسهیلات، بدهی مشتری تقسیط و به همراه بهره دوره بازپرداخت که دو روز کاری قبل از شروع دوره پرداخت هر قسط مشخص و قطعی می‌گردد پرداخت خواهد شد. لذا قبل از سررسیدهای پرداخت امکان تهیه و خرید ارز وجود نداشته و نتیجتاً عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی فاینانس گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع معامله اسناد دقیقاً همانند عملیات حسابداری مندرج در بند ۱-۱ فوق‌الاشاره خواهد بود.

۳) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع معامله اسناد در سالجاری:

۱-۳) چنانچه معادل ۱۰۰٪ هم ارز ریالی وجه اسناد در مقطع معامله اسناد دریافت شده باشد:

بد: حسابداری مشتری / پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بس: حساب بستانکاران داخلی بریال / مابه‌التفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبار

بس: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

۲-۳) چنانچه بخشی از معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله اسناد دریافت شده باشد:

بد: حسابداری مشتری / پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بس: بستانکاران داخلی به ریال / مابه‌التفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبار

بد: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز (تتمه بدهی مشتری به ارز)

بس: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

توجه خواهند داشت با دریافت ۱۰۰٪ هم ارز ریالی وجه اسناد (بشرح بند ۱-۳) با مشتری تسویه حساب قطعی بعمل آورده و در صورت دریافت بخشی از معادل ریالی وجه اسناد (بشرح بند ۲-۳) به همان نسبت با مشتریان تسویه حساب خواهد نمود و تتمه بدهی مشتری در حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار بایستی به نرخ روز در سررسید پرداخت تسویه حساب گردد.

بدین ترتیب بانکها می‌توانند وجوه دریافتی از این بابت را بمنظور پوشش ریسک ناشی از نوسانات نرخ ارز بمصرف خرید ارز رسانده و ارز خریداری شده را تا سررسید پرداخت نزد خود نگهداری نمایند.

۴) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس داخلی "ریفاینانس" گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع معامله اسناد در سالجاری:

کلیه عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس داخلی "ریفاینانس" گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع معامله اسناد همانند عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس مندرج در بندهای ۱-۳ و ۲-۳ فوق‌الذکر می‌باشد با این تفاوت که بجای حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار از سرفصل حساب تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای خارجی بابت یوزانس‌های داخلی استفاده خواهد شد.

ضمناً لازمست تتمه ۱۰٪ مازاد دریافتی از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی ریفاینانس تا مقطع تسویه نهایی با مشتریان در حساب پیش‌دریافت نگهداری و متعاقباً حسب مفاد بخشنامه شماره ۴۶۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۵/۲۵ اداره نظارت ارز نسبت به انتقال آن به حساب این بانک اقدام نمایند.

۵) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی فاینانس در سررسیدهای پرداخت (در سالجاری):

۵-۱) چنانچه اعتبار با نرخ شناور گشایش شده باشد:

بد: حسابجاری مشتری / پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

نظر باینکه اسناد حسابداری فوق‌الاشاره به میزان مبلغ اقساط در سررسیدهای مقرر صادر می‌گردد لذا قبل از صدور اسناد موصوف بایستی بهره دوره بازپرداخت مربوط به قسط موردنظر به حسابهای بدهی بانک و مشتری منظور شود.

۲-۵) چنانچه اعتبار با نرخهای بالاتر از شناور گشایش شده باشد:

بد: حسابجاری مشتری / پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بس: حساب بستانکاران داخلی / به ریال - بمیزان تفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبار

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

در این خصوص نیز لازمست قبل از صدور اسناد حسابداری فوق‌الذکر بهره دوره بازپرداخت مربوط به قسط مورد نظر ابتدا به حسابهای بدهی بانک و مشتری منظور گردد.

۶) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس در سررسید پرداخت (در سالجاری):

۱-۶) چنانچه اعتبار با نرخ شناور گشایش و 100% معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله و ظهرنویسی اسناد دریافت شده باشد:

بد: حساب پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بد: حسابجاری مشتری - بمیزان تفاوت نرخ روز معامله و سررسید پرداخت
یا
بس:

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

۲-۶) چنانچه اعتبار با نرخ شناور گشایش و قسمتی از معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله و ظهرنویسی اسناد دریافت شده باشد:

بد: حساب پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بد: حسابجاری مشتری - بمیزان تفاوت مبلغ پیش‌دریافت تا مبلغ اسناد به نرخ روز پرداخت

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار
بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی
۳-۶) چنانچه اعتبار با نرخ صادراتی گشایش و ۱۰۰٪ معادل ریالی آن در مقطع معامله و ظهرنویسی دریافت شده
باشد:

بد: حساب پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بد: حساب جاری مشتری - بمیزان تفاوت نرخ روز معامله و سررسید پرداخت
یا
بس:

بس: بستانکاران داخلی / به ریال - تفاوت نرخ شناور تا صادراتی

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار
بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی
۴-۶) چنانچه اعتبار با نرخ صادراتی گشایش و قسمتی از معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله و ظهرنویسی
دریافت شده باشد:

بد: حساب پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

بد: حساب جاری مشتری - بمیزان تفاوت مبلغ پیش دریافت تا ۱۰۰٪ وجه اسناد به نرخ سررسید پرداخت

بس: حساب بستانکاران داخلی / به ریال - بمیزان تفاوت نرخ شناور تا صادراتی

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار
بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی
۵-۶) چنانچه اعتبار با نرخهای بالاتر از صادراتی گشایش و ۱۰۰٪ معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله و
ظهرنویسی اسناد دریافت شده باشد:

بطوریکه در ذیل بند ۳ این دستورالعمل خاطر نشان گردید بانکها با دریافت ۱۰۰٪ یا بخشی از معادل
ریالی وجه اسناد اعتبارات اسنادی گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی به همان نسبت با مشتری تسویه
حساب قطعی بعمل آورده و می‌توانند وجوه دریافتی از این بابت را به ارز تبدیل و نزد خود نگهداری نمایند در
اینصورت در سررسید پرداخت، ارز خریداری شده موجود در منابع ارزی خود را به کارگزار پرداخت و بدین ترتیب
حساب بدهی بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت دار را نیز تسویه خواهند نمود در غیر

اینصورت با نگهداری ۱۰۰٪ هم ارز ریالی وجه اسناد نزد خود و قبول نوسانات نرخ ارز در سررسید پرداخت اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

۶-۶ چنانچه اعتبار با نرخهای بالاتر از صادراتی گشایش و قسمتی از معادل ریالی وجه اسناد در مقطع معامله و ظهرنویسی اسناد دریافت شده باشد:

در این خصوص نیز در صورت عدم تهیه ارز به نسبت وجوه دریافتی از مشتری در مقطع معامله اسناد،

نسبت به صدور اسناد حسابداری زیر در سررسید پرداخت اقدام خواهند نمود.

بد: حسابجاری مشتری - بمیزان هم ارز ریالی بدهی ارزی مشتری در سررسید پرداخت

بس: حساب بستانکاران داخلی / به ریال - تفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبار به نسبت بدهی ارزی مشتری

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

توجه خواهند داشت حساب بستانکاران داخلی / به ریال بابت مابه‌التفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبار که در

مقاطع معامله اسناد و یا سررسید پرداخت ایجاد گردیده هنگام تامین و خرید ارز در سررسید پرداخت تسویه خواهد شد.

۷) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس داخلی "ریفاینانس" در سررسید پرداخت (در سالجاری):

کلیه عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس داخلی "ریفاینانس" گشایش یافته با نرخهای شناور، صادراتی و بالاتر از صادراتی در مقطع سررسید پرداخت در سالجاری همانند عملیات حسابداری مورد اشاره در بندهای ۱-۶ الی ۶-۶ می‌باشد، با این تفاوت که بجای حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار از سرفصل حساب تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای خارجی بابت یوزانس‌های داخلی استفاده خواهد شد. ضمناً همانطوریکه در بند ۴ این دستورالعمل خاطر نشان گردید تتمه ۱۰٪ مازاد دریافتی از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی ریفاینانس بایستی در این مقطع از حساب پیش‌دریافت خارج و طبق مفاد بخشنامه شماره ۴۶۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۵/۲۵ اداره نظارت ارز به حساب این بانک منتقل شود.

مهم:

با توجه به تسعیر مانده بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار مرتبط با اعتبارات اسنادی یوزانس و یوزانس داخلی گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی که اسناد آنها در سالجاری معامله شده یا خواهد شد، لیکن سررسید پرداخت آنها در سالهای آتی می‌باشند لازمست در مقطع یکسان‌سازی نرخ ارز در ابتدای سال ۸۱ مانده حساب بستانکاران داخلی / به ریال بابت مابه‌التفاوت نرخ شناور تا نرخ اعتبارات اسنادی مورد اشاره را بمنظور ختنی سازی نتیجه تسعیر مانده حساب فوق‌الذکر به بستانکار حساب نتیجه یکسان‌سازی نرخ ارز منظور فرمایند.

۸) عملیات حسابداری انواع مختلف اعتبارات اسنادی مدت‌دار گشایش یافته با نرخهای شناور و صادراتی در مقطع سررسید پرداخت در سال آتی:

بد: حسابجاری مشتری / پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی - به نرخ شناور یا صادراتی روز گشایش اعتبار

بد: حساب مطالبات بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / یا تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای خارجی (حسب مورد)

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

توجه:

- مانده ریالی حسابهای بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز و بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار و تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای خارجی به همراه سایر حسابهای ارزی در عملیات یکسان‌سازی نرخ ارز بایستی تسعیر شده باشد.
- درخصوص اعتبارات اسنادی فاینانس لازم است قبل از صدور اسناد حسابداری مورد اشاره بهره دوره بازپرداخت مربوط به قسط مورد نظر ابتدا به حسابهای موصوف منظور شده باشد.
- تتمه ۱۰٪ مازاد دریافتی اعتبارات اسنادی ریفاینانس بایستی در این مقطع حسب مفاد بخشنامه شماره ۴۶۰۴ مورخ ۱۳۷۶/۵/۲۵ اداره نظارت ارز به حساب این بانک منتقل شود.

- متعاقب صدور اسناد حسابداری فوق‌الذکر لازمست ضمن تهیه و ارسال فهرستی حاوی مشخصات کامل اعتبار مابه‌التفاوت نرخ شناور یا صادراتی تا نرخ روز پرداخت اعتبار از این بانک مطالبه گردد. در این رابطه حساب مخصوصی بنام آن بانک نزد اداره معاملات ریالی افتتاح و وجوه مورد مطالبه از محل حساب اخیرالذکر پرداخت خواهدشد. با دریافت سند حسابداری صادره اداره معاملات ریالی حساب مطالبات بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز بشرح زیر تسویه می‌گردد.

بد: حساب مرکز - (حساب مخصوص نزد اداره معاملات ریالی)

بس: حساب مطالبات بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز

۹) عملیات حسابداری اعتبارات اسنادی یوزانس و یوزانس داخلی "ریفاینانس" گشایش یافته با نرخهای بالاتر از صادراتی در مقطع سررسید پرداخت در سال آتی:

۹-۱) در صورت دریافت ۱۰۰٪ معادل ریالی وجه اسناد در مقطع ظهرنویسی و معامله اسناد:

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / یا تسهیلات دریافتی از شعب خارج یا بانکهای خارجی (حسب مورد)

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

۹-۲) در صورت دریافت بخشی از معادل ریالی وجه اسناد در مقطع ظهرنویسی و معامله اسناد:

بد: حساب جاری مشتری پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی (بمیزان بدهی ارزی مشتری به نرخ روز پرداخت)

بس: حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / به ارز

بد: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار / یا تسهیلات دریافتی از شعب خارج یا بانکهای خارجی (حسب مورد)

بس: حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد شعب خارج / یا بانکهای خارجی

۱۰) سایر موارد:

۱-۱) بطوریکه قبلاً نیز اشاره گردید، حسابهای بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار، بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ارزی مدت‌دار و تسهیلات دریافتی از شعب خارج / یا بانکهای

خارجی بابت یوزانس‌های داخلی ماهیت ارزی دارند و لازمست مانده ریالی حسابهای فوق‌الذکر در مقطع یکسان‌سازی نرخ ارز همانند سایر حسابهای ارزی تسعیر گردند.

۲-۱۰) بمنظور ساده‌سازی و درک مطلب در اکثر اسناد حسابداری مورد اشاره در این دستورالعمل حسابهای ارزی برخلاف اصول مندرج در پیش‌نویس بخشنامه شماره مب/۹۲ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ این بانک طرف حسابهای ریالی قرار گرفته که لازمست در تهیه و ابلاغ دستورالعمل داخلی به این مهم توجه داشته و در مواردی که حساب ارزی طرف حساب ریالی قرار می‌گیرد از حساب وضعیت ارزی به طرفیت حسابهای ارزی این دستورالعمل و حساب ارزش ریالی مبادلات ارزی، به طرفیت حسابهای ریالی مورد نظر استفاده بعمل آید.